

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 20. WRZESNIA ROKU 1799. W PIĄTEK.

z Wiednia dnia 11. Września.

Po wyruszeniu wojsk Cesarskich do Donaueschingen dla wstrzymania wkraczającego coraz głębiej w Niemcy nieprzyjaciela, Arcyksiążę Karol udał się tamże w osobie fwoiey, zostawiwszy obronę Szwajcar wojsku Rosyjskiemu pod komendą Generała Korsakow, które zajmując teraz rozległość kraju poczynając od Zurich wzdłuż rzeki Limat aż do Renu, tudzież Generała Hotze który rozłożył się od Zurich aż naprzeciw kraju Gryzonów. Takowe poruszenia sprawiły, iż nieprzyjaciel krory już był do Heilbrom wkroczył, cofnął się znówu w okolice Heidelberga, Wisloch i Schwetzingen.

Tym czasem F. M. L. Hotze atakowany został od przemagającego w sile nieprzyjaciela pod Glaris i Nafels i z obu tych punktów wyparty. W tej okazji zginął Major Etwös, a major Merbert rannym został. Po tym zdarzeniu F. M. L. Hotze wziął stanowisko swoje w linii od Wezen do Utnach wzdłuż rzeki Linth, które prócz korzyści pozycyi, nayzdatniejsze jest jeszcze do zasłonięcia kraju Gryzonów.

W Armii Włoskiej nie ważnego nie zaszło, prócz iż mały zamek St Maria który nieprzyjaciel miał jeszcze w Golfo di Spezia, poddał się na dniu 27. Sierpnia przez kapitulacyę.

Strata którą poniósł Pułkownik Strauch w cofaniu się swoim z kraju Walezyi, nie jest tak wielka, jak ją pierwsze doniesienia podawały, składa się bowiem tylko z 60. zabitych i 104. rannych, a liczby naszych niewolników i zamieszanych nie można podać dokładnie, gdyż wielu nazad powraca. Wszakże samych Officerów naszych 40. wpadło w ręce nieprzyjacielowi.

W potyczce w której Generał Bey dostał się w niewolę, podobnegoż losu doznali z nim Kapitanowie Moro i Herolizka, tudzież 5. innych Officerów.

z Londynu dnia 30. Sierpnia.

Generał Abercrombie prosił Rządu naszego o przyślanie mu posiłków, dla tego na dniu 25. popłynęła druga wyprawa do Hollandyi pod komendą G. Don do 3. tysięcy, a podług innych do 6. tysięcy mochna. Cztery okręty wojenne konwojują tę wyprawę. Zatrudniają się teraz iak nayspieszniej uzbrojeniem trzeciej wyprawy, która będzie naywiększą, i z którą książę York popłynie, 10. tysięcy wojska już wsiadło na okręty. Poydzie z nią 6. regimentów kawaleryi. — Nasza fregata Clyde sekwytowała fregatę Francuską Peltale od 36. armat. — Lord Bridport znajduje się jeszcze z flotą swoją w Torbay. Mowia, iż w terażniejszej porze roku częstym burzom podlegający, nie będzie port Breteński blokowany, lecz po stanowiono czekać na przestżeni morza wypłynienia floty Francuzko-Hiszpałskiy. — Książę Oranij jeszcze ztąd niewyjechał. — Parlament Irlandzki aż do dnia 1. Października odłożony — Hrabia d'Artois w pobliżności Londynu mieszkać będzie, i nie wyjedzie tak prędko na ląd Itali.

z Hagi dnia 7. Września.

Kommissya od rządu naszego do Alkmar wysłana w celu urządzenia obrony Rzpłtey, rozpoznania ducha Armii, a mianowicie wniósłcia w przyczyny opuszczenia stanowiska Halder, przez co flotta nasza dostała się w ręce Anglików, nakoniec w celu natchnienia mężstwem ducha publicznego i zbicia fałszywych wieści rozszerzających się o rozpoczętych z nieprzyjacielem negocyacyach, powróciła tu nazad na dniu 5. Dała ona zapewnienie rządowi naszemu, iż wszystko w naylepszym stanie zostaje, iż

wzmocnienia Francuskie i Batawskie, tudzież gwardye Narodowe ze wszystkich się stron ścigały, iż sposoby myślenia Armii jest wyborny, iż żołnierz pełen jest zapalu i gorliwości dla sprawy Rzpłtey, iż Generał Brune użył naylepszych środków do wypędzenia nieprzyjaciela, i że wiadomość o poddaniu się floty Batawskiy, tudzież o zdradzie i buncie iakie w tej mierze powstaly, zamiast sprawienia szkodliwego wpływu na umysły Armii naszej, przeięła ją owszem naywyższą niechęcią i obruszeniem, tudzież przywiodła ją do mężnego postanowienia zwycięstwem na lądzie, nadgrożenia łzkod poniesionych na morzu. Prócz tego zaprzeczono uroczystie pogłosce, iż celem tej kommissyi było wniósćie w umowy z Generałem Angielskim Don i innemi Pełnomocnikami do głównej kwatery przybyłemi, tak dalece, iż gazeta Harlemska która doniosła była, iż konferencye między temiż pełnomocnikami i kommissyą już się rozpoczęły, mocną w tej mierze odebrała nagany. Teraz wiemy dowodnie, iż pełnomocnicy Angielscy byli na obiedzie w głównej kwaterze Generała Brune, i że dopiero na dniu 4. po przyłanym rozkazie od Dyrektoryatu Batawskiego, z głównej kwatery do forpocztów Angielskich odprowadzeni zostali.

Tym czasem aż dotąd nie ważnego jeszcze nie było pomiędzy obu Armiami, prócz utarczki która zaszła na dniu 3. w czasie rozpoznawania przez Generała Brune skutecznego. Generał ten przegłądał całą swoją Armię i inne jeszcze korpus pod Peiten stojące, aż do forpocztów Angielskich od strony morza północnego. Gdy jednak teraz obie strony otrzymały wzmacnienia, i gdy druga wyprawa Angielska wraz z przednią strażą Rosyjską już przybyła, a Książę York obiał naywyższą komendę, do Armii zaś naszej przybyły także licane wzmacnienia Francuskie, i dywizya Generała Dumonceau z departamentu Ems wczoray stanęła, przez co Armia nasza przeszła 30. tysięcy ludzi wynosi, nierachując korpusów odwodowych w Amsterdamie, Harlem i Leydzie pozostalych, przeto codziennie oczekujemy bitwy stanowiczej. Generał Van Damme który przybył z Bruzelli, wyjechał spiesznie do głównej kwatery, i ma dowodzić środkiem naszej Armii. Przybył tu także Generał Kellermann mianowany Generałem Inspektorem Armii na miejscu Generała Tilly który teraz w Belgium dowodzi. Stanął on w domu Generała Brune, który iak wielu zapewnia do Paryża jest przywołanym, a Generał Kellermann komendę po nim obejmie.

Niemamy wprawdzie dotąd jeszcze żadnego raportu względem poddania się floty, rozmaite jednak mamy doniesienia od officerów którzy tu przyłani byli, lub którzy w czasie buntu na flocie zaszłego ziamtad uciekli. Bunt ten wszczął się w momencie tym, kiedy flotta Angielska od 16. okrętów liniowych ukazała się, dla wydania bitwy flocie naszej. Na ów czas maytkowie wszystkich okrętów Batawskich oświadczyli, iż bić się nie będą, dla tego iż pomiędzy okrętami Angielskimi połowa się takich znajduje, które zatknęta mają banderę Statudera, a tym sposobem musieliby się potykać z własnymi braciami. Rzucili potym w morze wszelką amunicyę i wszystkich officerów, którzy ich do potyczki przynaglic chcieli, a tym sposobem Admirał Story widział się przymuszonym do poddania się, co potym i inne okręty uczyniły. Wszystko jednak zrobiło się bez kapitulacyi, i cały ekwipaż floty w niewolę poszedł. Mowia iż jeden dawny Admirał Hollenderski który się na flocie Angielskiej znajduje, a który na dniu 11. Października 1797. jednym z zaiętych przez nieprzyjaciela okrętów liniowych dowodził, ma teraz naywyższą komendę nad flotą naszą Anglikom poddaną.

Atak naszej Rzpłtey od strony Niemiec już się także

na dniu 3. rozpoczął. Książę dziedziczny Oranij wezwał do poddania się fortece Covoerden i zaiął miejsce Enschede w wyższym Kfseł, tudzież przechód Renu pod Westersford przy Arnheim. Ma on przy sobie korpus wojska z emigrantów i zbiegów Hollenderskich złożony. Tym czasem atak ten mało troskliwosci ściga, lubo ma związek z insurrekcyami w Arnheim i Nimedze zaszłemi. — Uchwalono aby wszyscy emigranci Francuzcy i książę deportowani, w 3ch dniach ziemię Rzpłtey opuścili, pod karą iż zostaną Francuzom wydanymi. — Anglicy mają mocną pozycyę bronioną od licznych bateriow. Druga ich wyprawa pod dowództwem Książęcia d'York wylądowała już na brzegach północney Hollandyi. Spodziewana jest jeszcze trzecia wyprawa od 14. do 16. tysięcy Moskalow, którzy już część stanęła, tak dalece, iż całą nieprzyjacielską potęgą z 50. tysięcy ludzi składać się będzie. — Zawczoray i wczoray rozdano broń pomiędzy obywatelów którzy od Października 1787. do Stycznia 1795. uzbrojeni byli. Przeznaczaniem ich jest utrzymywać wewnętrzny spokójność, i nie są obowiązani do wyruszenia z siedlisk swoich. Zawczoray 350. uzbrojonych obywatelów Utrechckich pomaszzerowało do Arnheim i Nimegi, gdzie nie masz wojska Francuskiego. — Wywieziono ztąd wiele bagażów i sprzętów Francuskich wodą i lądem do Herzogenbusch, Bredy i Antwerpij. — Z Medemblick sprowadzono tu jednego Pana, który pierwszy miał być co wywieścił kazał z wieży tego miasta chorągiew Sztaudera, po czym bunt na flocie Batawskiej i poddanie jej nastąpiło. Siedmiu officerów morskich Batawskich zostało wrzuconych w morze przez ekwipaż floty. Sześciu uratowali Anglicy, jeden tylko życie utracił.

Z Bruzelli pod dniem 4. donoszą, iż wojska Francuskie które od brzegów Flandryjskich ciągną do Rzpłtey Batawskiy, otrzymały rozkaz przeciwny, ponieważ wielka liczba okrętów Angielskich pokazała się przy ujściu Skaldy. Już od dawnego czasu 26. okrętów Angielskich krążyło przy brzegach Flandryjskich, gdy jednak druga wyprawa Angielska pod komendą Książęcia d'York zbliżyła się do brzegów Batawskich, przeto wspomniane okręty opuściły brzegi Flandryjskie zapewne dla załony wylądowania wyprawy Książęcia d'York. Ponieważ 10. wylądowanie już zollalo skutecznione, przeto wyrażone wzyzy okręty znówu na dawne swoje stanowisko powróciły. — Niektóre bataliony piechoty które w Leodium, Aizla Chapelle, Limburgu i nad Mozą stały, odebrały rozkaz udać się do Herzogenbusch i Nimegi, dokąd także wojska z Givet i Namur poydą.

P. S. W tym momencie Generał Kellermann wyjechał do głównej kwatery.

z Amsterdamu dnia 7. Września.

Listy okrętów floty Batawskiy zabranej przez Anglików jest następująca.

Okręty liniowe.	Kommandanci.	Armaty.	Ludzie.
1. Washington.	Adm: Story	74.	4000.
2. Leyda.	Kap: Braam	64.	4000.
3. Cerber.	— de Jongh	64.	4000.
4. Ruiter.	— Huys	64.	3500.
5. Utrecht.	— Koff	64.	3500.
6. Geldrya.	— Waldeck	64.	3500.
7. Bataw.	— van Senden	50.	3500.
8. Beschermer.	— Ellbracht	50.	3000.

Fregaty były następujące.

1. Mars.	— Bock	44.	2500.
2. Amfityta.	— Schutter	44.	2500.
3. Embuscade.	— Rivery	32.	2000.
4. Calarea.	— Droop	18.	900.

NV ogule 12 okrętów wojennych z 633 armatami i 3600 ludzmi.

stał ministrem. W reszcie namawia, ażeby porzucić wszelkie okoliczności w niepamięć, i myśleć o jak najszybszych sposobach dla potłumienia nienawiści i gniewu, a po zakończonej nader obszernej mowie, przelożył rozmaite frzodki, które radził odebrać do komisji z 7 członków złożonej. Między innemi następujące: — 1. Ażeby wydać Proklamacyę, w której powinien być wyraźnie wskazany cel wojny i jej granice. — 2. Ażeby wyznaczyć Komisję dla uporządkowania i przyspieszenia prac Rady. — 3. Inną komisję do podania odmian iakie uczynić należy w Prawach do dostarczania ludzi, koni, lub zapłacenia z góry dwudziestoletnich kontrybucyow. — 4. Gdy okoliczności pozwolą znieść urząd ministra Policji, przylączyć go do ministerium interesów wewnętrznych, i postanowić ministerium kunsztow. — 5. Znieść uroczystości 9 Thermidora, 13 Vendemiaire, i 18 Fructidora. — 6. Skasować kommissarzy wojennych, a postanowić Prefektow. — 7. Organizować Armię na Legiony, któreby nosiły imiona najsławniejszych zwycięstw, lub naszych wielkich ludzi. — 8. Wyśłać kolumny naszym Generalom na miejsce bitwy poległym, a mianowicie Dugumierowi i Joubertowi. — 9. W dzień uroczystości 1go Vendemiaire wyławić posąg Rzpltey na ołtarzu zgody, i wezwać wszystkich obywatelow, ażeby u tego ołtarza wyprześli się wszelkiej nienawiści. — 10. W trzech miesiącach zamknąć listę emigrantow. — 11. W ośmiu miesiącach zakończyć wymazywanie z listy etc. — Pomimo niejakich sporow, Rada nakazała drukowanie tej mowy. Wniołki zaś odebrane zostały do Komisji siedmiu.

General Championnet miał znaczne nad nieprzyjacielem odnieść korzyści, o których jednak urzędowego nie mamy doniesienia. — General Grouchy który dostał się w ręce Austriaków, z ran odebranych umarł. — W potyczce pod Novi zaleśliśmy z tyłami ludzi w niewolę, którzy do Nicei zostali zaprowadzeni. — W Tulonie znajdując się 3 okręty Weneckie gotowe do wypłynienia. Opatrzono je w żywność i mają przeznaczenie do Malty. — W Brst znajdują się teraz w ogule 90 okrętow wojennych. — Ex-Dyrektor Helwecki Glair powrócił nazad do Szwajcaryi. — Dyrektoryat mianował Ob. Freron, Fauchet, i Adet, na kommissarzy do St Domingo. Mowią, iż o statni nieprzyjacieli urzędu. Ob. Jeannot, Bacot, i General Lavaux przeznaczeni są za kommissarzy do Guadalupe, a Victor Hugues do Caienny. — Sicard nauczyciel głuchych i niemych, wymazany został z listy emigrantow, na to miejsce zaś włożeni są znany Suard i General Morard za to, iż na deportacyę nie udali się. — Przeznaczają teraz Ob. Talleyrand na ministra skarbowego, Robert Lindet ma obiać ministerium wewnętrzne, a Bourgoing ma nazad powrócić na posła do Madrytu.

Dziennik Przyjaciół Praw wyraża: Mowią tu znowu teraz o wielkich szkodkach w roku 1793. przedsiębranych. — Kommandant Angielski w Mahon na Minorce posłał do Sardynji tyłami broni, tyłami pałaszow etc. z oświadczeniem, iż ma rozkaz dania Krolowi wszelkiej pomocy nawet w pieniądzech. — Przeciw Ob. Vatar wydawcy Dziennika Ludzi Wolnych, już oskarżenie jest dekretowane. — W Bruzelli poprzybijane były Proklamacye Austriackie. Dochodzą jednak sprawcow tego czynu. — Ob. Reinhard oskarżył przed Dyrektoryatem Muncypalność Tulonską za złe z nim obchodzenie się. — Dyrektoryat wyda iak słyhać wezwanie patriotyczne do placenia przysługującej pożyczki. — Jean Bon St André uciekłszy z Turkom z niewoli, miał przybyć do Tulonu. — Minister wewnętrzny Quinette wydał już Programma względem obchodzenia 18. Fructidora. — Baron Grönfeld aresztowany w Aix la Chapelle iedzie pod konwojem do Paryża.

W czasie odbytych nie dawno rewij konfrypcyjnych, dał się widzieć między niemi nadzwyczajny zapal. Młody ieden konfrypcyjny miał mowę do swoich kolegow tak czułą, iż zniwoliła Ministra Bernadotte do ucałowania młodzieńca i zrobienia go unterofficerem. Wielka liczba nowo zaciętych prosiła Ministra, aby ich na plac boju poprowadzono. W mowie do konfrypcyjnych mianey, wyraził nadzieję, iż oni potrafia dać pokoy Europei.

Ponieważ w zachodnich departamentach Szuani gdzie nigdzie widzieć się daia, przeto minister wojenny wydał listy okolne do zbrojnych kolumn departamentu Eure i Loire, Loiret, Loire i Cher, del'Indre etc. w których wyraża, iż 15 tysięcy wojsła wybranego składają przednią straż, która maszeruje dla wsparcia dobrych obywatelow. Wszyscy Francuzi Republikańscy składają straż tylną, która jednak potrzebną nie będzie do zniszczenia garstki rojalistow. — W departamencie wyższej Garonny i innych okolicach południowej Francji spokojność iest znowu zupełnie przywrócona. — Kilka kaprow naszych upędzało się za okrętami kupieckimi aż do portow Marokańskich. Minister morliki za to zgwałcenie pokoju z Cesarzem Marokańskim zagroził kaprom utratę prawa krążenia po morzu. — Batallia pod Novi byłaby zupełnie z naszą korzyścią, gdyby zamiast utworzenia Armij Alpejskiej usłuchano rady Generala Moreau, który rozkazał Generalowi Grenier wkroczyć do Piemontu od Grenoble. Tym sposobem batallia ta 14 dniami przedzyszczona by była, a tak korpus z pod Mantuy nie byłby białwie tej przytomny.

Dyrektoryat Wykonawczy pisał do małżonki Generala Joubert list następujący pod dniem 9. Fructidor (26. Sierpnia). — Obywatelko. Dyrektoryat Wyk: dowiedział się z głębokim żalem o stracie iaką Oyczyzna przez śmierć twojego męża poniosła. Ważne usługi które oddał Rzeczypospolitey, te których się ieszcze spodziewała po jego geniuszu i miłowie, czyniły go miłym w oczach wszystkich Obywatelow, a cnoty jego w powszechnym szacunku znajdowały nagrodę. Zale twoje są zapewne małe; możesz wierzyć iż Dyrektoryat ie dzieli, i pragnie ażeby ie mogli ośłodzić.

Dnia wczorajszego zrana Dubois Crancé wyjechał do Armij Włoskiej, lecz niewiadomo w jakim urzędzie, i w jakim zleceniu.

Zgromadzenie w Pałacu de Salm złożone prawie całkowicie z Deputowanych, odprawiło w tych dniach nadzwyczajną sesję. Naradzano się nad sposobami ratowania Oyczyzny.

General Debelle który dowodzi artylleryą armij Włoskiej, zawołany iest do Paryża dla dokładnego wyobrażenia stanu tej Armij od czasu okropnej bitwy pod Novi.

Dziennik Tuluzński zawiera szczeguly wielu korzyści odniesionych nad Rojalistami którzy zostali pobici w Bourgade, Beaumont, Saint-Martory, Saint Gaudens etc. Toż pismo zawiera w sobie, iż buntownicy nie mają już iak tylko małe garstki ludzi ze wszystkich stron od Republikańscow ścigane.

Dziennik Wolnych Ludzi oświadcza, iż nie atakuie Dyrektoryat, gdyż Stoyes i Barras nie są Dyrektoryatem, i daie do zrozumienia, iż Gohier i Moulins nie należeli do szkodkow na które się teraz wielu bardzo skarży.

Na sesji Rady 500 d. 29 Sierpnia Lamarque zabrał głos, w którym oddawszy hołd chwalebnej śmierci Jouberta, dodaie, iż potrzeba przedsięwziąć skuteczne środki, obudzić zapal i zbawić Rzplte. Z tego powodu podaie projekt wyroku, który został przyjętym, a który zawiera w treści, iż spory względem dochodow i wojny przed wszystkimi innemi powinny zatrudniać Radę za Raportami komisji z siedmiu członkow złożonej, każdego dnia zaczawszy od drugiej godziny aż do końca sesyjow. Upomina się także o organizacyę zgromadzeń ludu i zupełną onych wolność, niemniej o wolność druku, gdy już będą wzięte potrzebne środki na ukaranie przestępstw, iakich te dwa obiekta stałyby się mogły powodem.

Na sesji d. 30. — Z porządku dziennego przystąpiono do roztrząsania Projektu komisji 7 łosownego do uformowania Armiiow drugiej linii i Armiiow Departamentowych.

Delbrel powstaie przeciw temu projektowi iako mamiącemu, niepożytecznemu, przeciwnemu konstytucyi, a nawet niebezpiecznemu. Formowanie proponowanych Armiiow nie przydałoby iednego człowieka do tych, których zaciąg iest nakazany. Gdy te Armie zostaną dopełnione, składać ie będzie 600 tysięcy ludzi; Dyrektoryat kierować niemi będzie podług Praw przepisanych, i podług potrzeb Rzpltey tak przeciw wewnętrznym iako i zewnętrznym nieprzyjaciolom. W tym projekcie nie iest

oznaczona liczba Armii, coby krępowało Dyrektorya w jego czynnościach; gdyby wypadła potrzeba pomocy ze szrodka za granice lub z zagranicy do szrodka, na ten czas obroty wojsk nie byłyby wolne. Mowilem, rzekł dale Delbrel, przeciwko nieprawej Dyrektoryatu władzy, dziś bronie iego Praw konfrypcyjnych.

Rada dzieli projekt, odrzuca formowanie dwóch proponowanych Armiiow, i przelaie na domaganie się od Dyrektoryatu zdania sprawy w każdą dekadę, względem skuteczności Praw zaciągu konfrypcyjnych, i względem stanu Departamentow, które okazały nawięcej pospiechu i gorliwości.

Dnia 1 Września Chabot w Radzie starszych oskarża Dziennik pod tytułem la Parisienne, którego pierwszy numer w tych dniach został wydany.

Na sesji Rady 500. cofnięto Prawo, przez które Dyrektoryat upoważniony był ścigać do Paryża tyłami wojsła ile tego znajdzie potrzebę, lub utrzymywać toż wojsło w granicach konfrypcyjnych Ciast Prawodawczego. W Radzie iednak starszych Rewbell oparł się cofnieniu tego prawa. Wiem (rzecze) iż konspiracyja rojalistow iest urządzona, i że iey szrodek znajduje się w Paryżu. Chcą Paryż z wojsła ogolocić, i na takowy to moment dybić rojalisci. Nie idzie tu o to czyli Dyrektoryat iak to często słyseć się daie, iest odrodzonym, lecz czyli posiada zaufanie wasze? Jeżeli tak iest, na coż cofnienie prawa? Gdy Dyrektoryat nie będzie w Paryżu wojsła potrzebować, odeszle ie gdzieindziej, i jeżeli zaś wojsła są tu potrzebne, iakże możemy ie odsyłać? — Na wniosek iego uchwalono, aby Dyrektoryat przez poselsstwo był zapytany, czy bez narażenia bezpieczeństwa Rzpltey mogą się wojsła z Paryża oddalić. — Wnieiono także w Radzie 500 aby liwrańcy do zdania rachunkow przymuszeni zostali.

z Kolonij dnia 20. Sierpnia.

Podług prywatnych listow trzy Departamenta lewego brzegu Renu, to iest Mont-Tonnerre, Saar, Renu i Mozelli mają być w krotkim czasie do Rzpltey Francuskiej przyłączonemi. Czwartry to iest: Roer, zostawać będzie w terazniejszym stanie, z przyczyny, iż znaczna onego część należy do Krola Pruskiego.

z Stokolmu dnia 30. Sierpnia.

Kancelarz Nadworny Engström posel przy dworze Berlińskim, który tu za urlopem przez nieaki czas bawił, powraca nazad na miejsce przeznaczenia swego. — General Leytnant de la Gardie, wyjeżdża na Posła do dworu Wiedeńskiego.

z Waldshut dnia 30. Sierpnia.

W okolicy naszej i łomiedztwie poruszenia wielkie widzieć się daia. Francuzi znacznie pomnożyli się w Frikthal, pod Lauffenburgiem a mianowicie pod Gippingen i Eltzen i na gorze Rollan, która tylko na wystrzał z armat od nas leży. Wczoray zaczęli sypać na niey baterię, która nad Koblenz (leżącym między Aar i Renem) tudziez miałem naszym gorować będzie. Generalowie Francuzcy rozpoznawiają co dzień dwa razy okolice z mocnemi oddziałami. Nowy także wielki (zaniec zakładaia pod Albruk. Dziś w nocy Cesarscy pomnożyli swoje pikiety, gdyż obawiają się poruszenia Francuzow od Gippingen. O pułnocy słydziliśmy kanonadę z okolicy Dettingen.

Austriacy czynia rozmaite urządzenia, naprawili już most na statkach blisko Reinheim będący. Dnia 29. przybyło 7. tysięcy ludzi wojsła Austriackiego idącego z Klotten, a które przeprawilo się przez Ren w Eglisau, to wojsło daży teraz spiesznym krokiem ku Mannheimowi. Dnia 28. przybyła liczna artyllerya blisko Dettingen; z tego powodu domyslaia się przedsięwzięcia bliskiej przez rzekę Aar w tym miejscu przeprawy. Nieprzyjacieli siojący blisko Gippingen czyni nowe poruszenia, okazujące iakieś ważne zamiary.

z Moguncyi dnia 1. Września.

General Dywizyi Bruneteau St. Suzanne kommandujący w Moguncyi. Na mocy rozkazu Dyrektoryatu Wykonawczego przesłanego mu d. 24. Sierpnia, przez Ob. Bernadotte Ministra wojennego stanowi: — 1) Rachując od d. 14 Fructidor (31 Sierp.) Miało Moguncya i twierdza Kassel, są w stanie oblężenia ogłoszonemi. — 2) Niniey-

czy wyrok poślany będzie Administracji Centralnej Departamentu *Mont-Tonnerre*, równie jako i Administracji Muncypalnej *Moguncyjskiej*.— 3) Ob. *Georgon* Szef Brygady i *Kommandant Moguncyjskiej* każe go przełożyć na dwa języki, czytać, ogłaszać i przybić wszędzie, gdzie potrzeba wypadnie.— W głównej kwaterze w *Moguncyjskiej* 13 Fructidor (30 Sierpnia) Roku 7. Rzpłety *Francuzkiej* iedney i nierozdzielney. (Podpił) *Brünetteau St. Suzanne*.

z Konstancyi dnia 1. Września.

Batallia pod *Novi* nie miała takich skutków, jakie sobie obiecywaliśmy. *Toskania* nie jest jeszcze w ręku naszych, ani *Bochetta*, ani nawet *Genoa*. Poruszenia Generała *Championnet* ku *Piemontowi* i wkroczenie *Francuzów* do *Walezyi*, wstrzymały działania nasze, i sprawiły iż musiemy pierwej mocne pozycje wziąć we *Włoszech*, dla odzyskania znowu gór *S. Bernarda* i *Gotarda*, aby nasze skrzydło nie mogło być atakowane. Pod *Novi Moskalami* dosyć ucierpeli. Korpus Generała *Klanau* otrzymał rozkaz do wyruszenia nad *Po* dla wzmocnienia armij, i zastąpienia straty w ludziach poniesionej w ostatniej bitwie.

z Berny dnia 1. Września.

W tych dniach odprawiła się wielka rada wojenna w głównej kwaterze Armij *Francuzkiej* w *Lentzburgu*. Domyślają się, iż Generał *Maffena* ma zamiar przejść rzekę *Limat* i udać się ku *Zurichu*.

Przechodziło tu ostatniej nocy kilku nadzwyczajnych kurjerów idących z *Paryża* i z głównej kwatery Armij *Reńskijskiej*.

W tym momencie rozchodzi się wiadomość, iż *G. Lecourbe* wkroczył do *Bellinzony*. *Austriacy* w swoim cofaniu chcieli zrujnować most *Diabelfski*, i już go znacznie popsuli, lecz saperowie *Francuzcy* wkrótce go naprawili.

z Szwabii dnia 1. Września.

Spodziewany atak z strony *Austriackiej* pod *Zurich* dotąd nie nastąpił. Uważano, iż *Francuzi* bardzo się wzmocniają na lewym skrzydle Generała *Maffeny*, i zdaje się, iż atak przypuszczać zamysłają. We wsiach nad jeziorem *Zurich* położonych, mieszkańcy bardzo są przychylni *Francuzom*, i donoszą im nieprześcannie o najmniejszych poruszeniach *Austriackich*. Kilku takowych schwytano. Z *Zurich* bardzo wiele familij przenosi się do *Szaffhuzy*.— Generał *Demont* zamieniony zostanie za *G. Bey*, o zamianie *G. Mack* nic nie słychać. — Generał *Chaumont* *Randon* bywszy kommandant w *Srazburgu*, ma mieć teraz komendę w 4 nowych Departamentach *Reńskijskich*.— *G. Faber* dowodzi pospolitym ruszeniem z kraju elektora *Moguncyjskiego*, a przy nim znajduje się minister *Albini*. Wienieńcy w *Azafenburgu* zebrani napierali się maszerować przeciw *Francuzom*. *Hessy* i *Frankfort* zostali neutralnymi. Do *Frankfortu* posłał w prawdziwym minister *Albini* oficera, dla ułożenia się z magistratem względem powszechnego uzbrojenia, lecz officer przyniósł odpowiedź przeciwną życzeniom ministra.

Od brzegów Menu dnia 3. Września.

Generał *Baragney d'Hilliers* przechodząc z wojskiem około *Darmstadt*, zaproszony został na obiad od tamtejszego dworu. Przez wzgląd jednak neutralności Landgrafa, żaden żołnierz nie wszedł do miasta. Okolice krajów Elektora *Moguncyjskiego* bardzo są źle traktowane, z powodu wienieńców, którzy insurrekcyą podnoszą, trzech takowych uzbrojonych rozstrzelano.

Wojska *Xiążęcia Kondusza* nie chcą się nazywać *Francuzami*, ale *Kondeyczykami*.— Na d. 30 Sierpnia, dragonia Generała *Latour* była już w *Bruchsalu*.— Wczoraj Generał kommandujący *Müller* miał kwaterę swoją w *Schwetzingen*, i ścigał większą część infanterji, tudzież resztę korpusu Generała *Baragney* z *Moguncyjskiej*.— Z *Szaffhuzy* Arcy-Xiąże wysłał znaczny korpus z artylleryą ku *Freyburgowi*. *G. Hotze*, który będąc przez długi czas w wojsku *Rosyjskim*, obeznał się z *Moskalami*, pozostał nie wraz z niemi w *Szwajcaryi*.— Słychać, iż *Xiąże Galicyjczyński* poiedzie do *Berlina* w charakterze posła, na mie-

scie Hr: *Panina*, który jest mianowany od Imperatora Podkanclerzem Państwa.— *Rapport* urzędowy w głównej kwaterze w *Fregerolo* ogłoszony, a w gazetach *Wenckich* d. 23 Sierpnia umieszczony, przyznaje, iż w batalij pod *Novi* 2000 *Moskalów* padło na placu.— Mowią, iż miastom *Hamburgowi*, *Lubekowi*, i *Bremie*, wszelki handel z *Francyą* jest zabroniony.

z Hanau dnia 4. Września.

Szczegóły wniścia *Francuzów* do *Frankfurtu*, podają pisma publiczne następujące. Dnia 29. o godzinie 8. z rana Generał *Baragney d'Hilliers* przysłał Adjutanta swego z trębaczem do magistratu, żądając aby wysłał deputacyą do głównej kwatery jego w *Bekenheim*, gdyż dla neutralności miasta, nie może wnieść do *Frankfurtu*. Przyjął deputacyą grzecznie, żądał jednak w przeciągu 24 godzin znacznej rekwiizycji w towarach i 1,500,000. liwrow w gotowiznie. Na przełożenie, iż przez wzgląd neutralności nie z tego dać nie mogą, iż Generał powinien okazać pełnomocnictwo do tego Dyrektoryatu, odpowiedział: 15 tysięcy bagnetów i 30 armat, są jego pełnomocnictwem. Rekwiizycya powinna być dana z magazynów *Angielskich* i *Moskiewskich* w mieście znajdujących się, lub te powinny być w całkowitości wydane. Deputacya oświadczyła, iż Generał może wnieść do miasta dla zabrania magazynów. Dnia 30 z rana Generał wojsko swoje batallionami wyruszył przeciw miastu i oświadczył, iż wypuści kule na magazyny *Angielskie* w *Frankfurcie* znajdujące się. Nakoniec magistrat dla zapobieżenia kłótkom, zezwolił na zapłacenie 500 tysięcy liwrow w gotowiznie, a sto tysięcy w liwerunku.

z Stuttgartu dnia 4. Września.

Główna kwatera Arcy-Xcia *Karola* znajduje się teraz w *Saint-Blaise*: większa część wojsk *Austriackich* które opuścili *Szwajcaryę*, ściga się do *Brissgowii*. Mowią, iż Arcy-Xiąże ma zamiar przeprowadzenia licznego korpusu przez *Ren* pomiędzy *Bazyleą* i *Kehl*, ażeby Generała *Maffeny* przymusić do opuszczenia prawie niedobitych stanowisk, które przy *Zurichu* zajmują. Z *Villingen* przeprowadzono znaczny liczbę pontonów na *Ren*.

Podług *Lislu* z *Heilbronn* pod dniem 2 t. m. *Francuzi* zajmują zawsze *Sinsheim* i *Wisloch*; ich forpocztę dochodzą aż do *Hillapach* i *Weller*, a z drugiej strony aż do *Langenbruck*. Huzary *Szeklera* formują linią rozciągającą się od *Bruchsalu* przez *Devisheim*, *Grochshheim*, *Upstad*, aż za *Eppingen*. Dnia 3 słyszano w *Heilbronn* mocne strzelanie tak z armat jako i z ręcznej strzelby.

Wojska *Francuzkie* które się od strony *Kehl* znajdują, pomknęły się naprzód okazując zamiar rozpostarcia się na nowo w *Szwabii*.

Dnia wczorajszego i dzisiejszego przechodziła przez nasze miasto i jego okolice jedna dywizya *Ulanów*.

z Strazburga dnia 5. Września.

Dnia wczorajszego 400 ludzi z Gwardyi naszej Narodowej, udali się do fortecy *Vauban* i *Lauterbourg*. We wszystkich kantonach naszego Departamentu kolumny woienne odebrały rozkaz pomykania się na zaciecie *Ren*, z przyczyny, iż wszystkie wojska na prawy brzeg udać się mają. Twierdza *Filipsburg* od kilku dni jest obleżona przez jedną część Armii *Reńskijskiej*. Wojska *Austriackie* wzmocnione są od strony *Kehl*.

z Mannheimu dnia 6. Września.

Pozycya Armii *Francuzko-Reńskijskiej* od kilku dni nie się prawie nieodmieniła, i do tego momentu lekkie tylko między forpocztami i patrolami zaszły utarczki. Dnia onegdajszego przyprowadzono tu nieco jeńców po większej części z regimentu *kirissyerów* Arcy-Xcia *Alberta*.

Dnia 9. Września

W nocy z dnia 6 na 7 *Francuzi* zaczęli *Filipsburg* bombardować. Huk armat słyszany tu był przez przerwę od godziny 11. w wieczor do 9 z rana. Większa część mia-

sta stała się już pastwą płomieni. Dziś przyprowadzono tu 9 do 10 jeńców wraz z kapitanem od regimentu *Fulda* w *Filipsburgu* zostającego. Schwytani byli wczoraj w wieczor pod *Reinsheim* o pół mili od wspomnianej fortecy. (z *Gazety Mannheimskiej*.)

Od brzegów Elby dnia 7. Września.

Na dniu 3 przeplynieło przez *Kopenhagę* 14 tysięcy wojska *Rosyjskiego* przeznaczonego do wyładowania.— Wiadomości żeglarzów donoszą, iż okręty *Duńskijskie* w portach *Rosyjskich* znajdujące się otrzymały rozkaz oddalenia się stamtąd.

z Frankfurtu dnia 7. Września.

Przechodzą tu nieustannie oddziały wojska z zaciągu *Moguncyjskiego*, równie jako i wojska liniowe, idące na połączenie się z kolumną, która się drogą ku *Moguncyjskiej* pomknęła. Dnia wczorajszego widzieliśmy przechodzącą dywizyą *Grenadyerów* z dwoma armatami. Główna kwatera znajduje się w tym momencie w *Mederrach*. Forpocztę rozciągają się już za *Hattersheim*. Zaczęto stawiać dwa mosty na *Menie* po niżej *Frankfurtu*. Inna kolumna z powszechnego zaciągu pomknęła się ku *Bergstrasse*.— Wojska *Cesarzkie* coraz bardziej zbliżają się do naszych okolic.

Dnia 9. Września.

Jedna dywizya huzarów *Szeklera* która dnia 7. t. m. przybyła do *Offenbachu*, przeprowiła się dnia wczorajszego przez *Men* na jednym z dwóch mostów rzuconych poniżej *Frankfurtu*, pomknęła się potem ku *Höchst*. Spodziewamy się jeszcze innych dywizyów tak kawalerji, jako też infanterji *Austriackiej*.— Wczoraj widzieliśmy przechodzącą jeden batalion z regimentu *Moguncyjskiego* Generała *Faber* z dwiema armatami, oraz liczną dywizyą z uzbrojonych wienieńców. Główna kwatera powszechnego zaciągu, znajduje się zawsze w *Niederrad*; forpocztę rozciągają się aż za rzekę *Nidda*, a patrole dochodzą aż do *Wickert* i *Ruselsheim*. *Francuzi* cofnęli się zupełnie ku *Kassel*.

z Medyolanu dnia 29. Sierpnia.

Generał *Kray* przybył tu dnia 26. udał się wieczorem na teatr, gdzie był w posród największych okrzyków przyjętym. Ten Generał wyjechał dnia onegdajszego do *Novarry*; korpus jego do *Szwajcaryi Włoskiej* idący, odebrał rozkaz wsteczny i ma powrócić ku *Acqui*. Domyślają się, iż z tamtąd uda się do doliny *Tanaro*, ażeby dopomóc oblężeniu twierdzy *Coni*.

Mowią, iż w kraju *Genueńskim* zaszły mocne zaburzenia. Z innej strony zapewniają, iż *Francuzi* czynią gotowość do opuszczenia kraju *Genueńskiego*, iż już zaczęli wyprowadzać artylleryą z fortyfikacyow, i że z pomiędzy znaczniejszych mieszkańców *Genui* zabrali trzynastu zakładników. Zupełny niedostatek żywności zdaje się być przyczyną tego cofania.

Bataliony Regimentu *Belgioso*, które były na zaloge w tym mieście, mają się dziś ustąpić; a miejscowi zajmą dwa bataliony *Stuart* przybyłe tu ostatniej niedzieli.

Od granic Włoskich dnia 24. Sierpnia.

Kalabryczycy po odniesionym zwycięstwie, wielkich dopuścili się gwałtów. Nie tylko zabijali mieszkańców kraju *Neapolitańskiego* którzy im się patriotami wydawali i głowy ich na pikach nosili, ale nadto piekli nie-szczęśliwych na publicznych placach. Zaledwie wojsko regularne potrafiło wstrzymać ich wściekłość. W *Neapolu* przeszło dwa tyłki domów zostało zrabowanych. *Admirał Nelson* odrzucił amnestyę nadaną przez *Kardynała Russo* z powodu iż między *Krolem* a jego zbuntowanymi poddanymi nie może zachodzić negocyacya. *Biskup z Capri* został także na maszcie okrętowym powieszony.— W *Cimint Vecchia* procz patriotów znajduje się jeszcze pięć tysięcy *Francuzów*, którzy najfilniejszych poczynili przygotowania do obrony.— Wyruszenie głównej armij sprzymierzonych ku *Astii* każe się domyślać, iż *Championnet* coś ważnego z strony swojej przedsięwziął.